

©Т. О. Слабкий<sup>1</sup>, М. А. Знаменська<sup>2</sup><sup>1</sup>Ужгородський національний університет<sup>2</sup>Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України, Київ

## ЩОДО КОМУНІКАЦІЙ З ПЕРЕТВОРЕННЯ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В КОМУНАЛЬНІ НЕПРИБУТКОВІ ПІДПРИЄМСТВА

ЩОДО КОМУНІКАЦІЙ З ПЕРЕТВОРЕННЯ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В КОМУНАЛЬНІ НЕПРИБУТКОВІ ПІДПРИЄМСТВА. Представлені результати соціологічного дослідження по вивченню рівня поінформованості та відношення організаторів охорони здоров'я, представників органів місцевого самоврядування, дорослих жителів країни до автономізації закладів охорони здоров'я. Показано низький рівень поінформованості та відношення організаторів охорони здоров'я, представників органів місцевого самоврядування, дорослих жителів країни до автономізації закладів охорони здоров'я, що може бути реальною перешкодою для проведення вказаних структурних змін. Рекомендовано проведення комунікаційної програми з виділенням цільових груп впливу та охопленням нею осіб, що приймають рішення, на всіх рівнях управління, медичних працівників і безпосередньо організаторів охорони здоров'я та працівників економічних служб, населення.

К ВОПРОСУ КОММУНИКАЦИЙ ПО ПРЕВРАЩЕНИЮ УЧРЕЖДЕНИЙ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ В КОММУНАЛЬНЫЕ НЕПРИБЫЛЬНЫЕ ПРЕДПРИЯТИЯ. Представлены результаты социологического исследования по изучению уровня информированности и отношения организаторов здравоохранения, представителей органов местного самоуправления, взрослых жителей страны к автономизации учреждений здравоохранения. Показано низкий уровень осведомленности и отношения организаторов здравоохранения, представителей органов местного самоуправления, взрослых жителей страны к автономизации учреждений здравоохранения, что может быть реальным препятствием для проведения указанных структурных изменений. Рекомендуется проведение коммуникационной программы с выделением целевых групп влияния и охватом ею лиц, принимающих решения, на всех уровнях управления, медицинских работников и непосредственно организаторов здравоохранения и работников экономических служб, населения.

THE ISSUE OF COMMUNICATION LINES ON TRANSFORMATION OF PUBLIC HEALTH IN MUNICIPAL UNPROFITABLE ENTERPRISES. The results of sociological study on the awareness and attitude of the organizers of Healthcare, local government representatives, the adult population of the country to the autonomy of healthcare institutions. It is shown a low level of awareness and attitude of the organizers of Healthcare, local government representatives, the adult population of the country to the autonomy of healthcare institutions that can be a real obstacle for these structural changes. It is recommended to conduct a communication program and distinguish the target influence groups and coverage of the impact of decision-makers at all levels of government, health professionals, healthcare policy-makers directly and economic services workers and people.

**Ключові слова:** автономізація закладів охорони здоров'я, організатори охорони здоров'я, представники органів місцевого самоврядування, населення, відношення, комунікативні програми.

**Ключевые слова:** автономизация учреждений здравоохранения, организаторы здравоохранения, представители органов местного самоуправления, население, отношение, коммуникативные программы.

**Key words:** autonomy of health care institutions, healthcare policy makers, representatives of local governments, population, attitude, communication programs.

**ВСТУП.** Питання автономізації закладів охорони здоров'я в системі охорони здоров'я України піднімається багато років [2, 3]. Проводилося пілотне відпрацювання даної організаційної форми діяльності закладів охорони здоров'я [4]. Були розроблені та затверджені МОЗ України методичні рекомендації з підготовки та створення закладів охорони здоров'я в якості комунальних неприбуткових підприємств [1]. Але в реальності дана організаційно-правова форма діяльності закладів охорони здоров'я поширення не набула, а навпаки, підприємства охорони здоров'я, які були автономізовані, змінили свій статус на заклади охорони здоров'я [5].

На даному етапі розвитку українського суспільства та системи охорони здоров'я МОЗ України представило законопроекти про термінову автономізацію

закладів охорони здоров'я [Матеріали колегії МОЗ України, 2 червня 2015 р., не опубліковані].

Все вищенаведене визначає актуальність даного дослідження.

Мета роботи – вивчити рівень поінформованості та відношення організаторів охорони здоров'я, представників органів місцевого самоврядування, дорослих жителів країни до автономізації закладів охорони здоров'я – їх перетворення в комунальні неприбуткові некомерційні підприємства.

**МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ.** У ході виконання роботи застосовувалися сучасні методи соціально-гігієнічних досліджень: бібліосемантичний, соціологічний (опитано 97 організаторів охорони здоров'я та 72 представників органів місцевого самоврядування, 100 дорослих жителів країни), структурно-логічного аналізу. Основою дослідження став системний підхід.

**РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ.** Враховуючи, що зміна юридичного статусу закладів охорони здоров'я призведе до зміни форм їх господарської діяльності, правових взаємовідносин колективів медичних закладів з власниками вказаних закладів та населенням в цілому і пацієнтами безпосередньо, на першому етапі дослідження було проведено соціологічне дослідження серед представників органів місцевого самоврядування. Отримані результати представлено в таблиці 1.

Результати соціологічного дослідження серед представників органів місцевого самоврядування показали низький рівень їх знань законодавчої бази щодо організації медичної допомоги населенню (15,28 %) та повноважень органів місцевої влади у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту (26,39 %). При цьому 59,72 % ознайомлені із станом медико-демографічної ситуації в межах адміністративної території та 50,0 % – з результатами діяльності територіального закладу охорони здоров'я та його проблемами. Що стосується автономізації закладів охорони здоров'я, то тільки 4,17 % опитаних знають про умови перетворення закладів охорони здоров'я в неприбуткові некомерційні підприємства та особливості їх функціонування.

На другому етапі дослідження було вивчено готовність організаторів охорони здоров'я до автономізації закладів охорони здоров'я. Отримані результати представлено в таблиці 2.

Результати соціологічного дослідження серед організаторів охорони здоров'я показали вкрай низь-

кий рівень знань про умови перетворення закладів охорони здоров'я в неприбуткові некомерційні підприємства та особливості їх функціонування (5,15 %). При цьому організатори охорони здоров'я вкрай низько оцінили рівень своїх теоретичних знань та практичних навичок з наступних питань: управління фінансами в умовах роботи неприбуткового некомерційного підприємства (3,09 %), організації господарської діяльності (4,12 %), організації кадрової політики (2,06 %), ефективного використання ліжкового фонду в умовах неприбуткового некомерційного підприємства (8,25 %), організації конкурентоспроможності підприємства (1,03 %). В зв'язку з наведеним, тільки 5,15 % із опитаних організаторів охорони здоров'я підтримують переведення закладів охорони здоров'я в неприбуткові некомерційні підприємства.

Далі було вивчено відношення населення до автономізації закладів охорони здоров'я. Отримані результати представлено в таблиці 3.

Отримані в ході дослідження результати вказують на достатньо високий рівень задоволеності населенням медичною допомогою, отриманою у сімейних лікарів (62,0 %), та її безоплатності (73,0 %). Встановлено менший рівень задоволеності населенням отриманою медичною допомогою та її безоплатністю в територіальних закладах охорони здоров'я – 37,0 %.

При цьому населення не інформовано з питань автономізації закладів охорони здоров'я – перетворення в неприбуткові некомерційні підприємства.

В результаті тільки 9,0 % підтримують переведення закладів охорони здоров'я в неприбуткові неко-

Таблиця 1. Рівень знань представників органів місцевого самоврядування з деяких питань охорони здоров'я населення та автономізації закладів охорони здоров'я

| Показник   | абс. | %     |
|--|------|-------|
| Знання чинної редакції статті 32 «Повноваження у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту» Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» | 19   | 26,39 |
| Знання чинної редакції Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»  | 11   | 15,28 |
| Знайомство із медико-демографічною ситуацією на адміністративній території   | 43   | 59,72 |
| Знайомство з показниками діяльності підпорядкованого закладу охорони здоров'я  | 36   | 50,0  |
| Знайомство з проблемами в організації діяльності підпорядкованого закладу охорони здоров'я   | 36   | 50,0  |
| Знання умов перетворення закладу охорони здоров'я в неприбуткове некомерційне підприємство   | 3    | 4,17  |
| Знання особливостей функціонування закладів охорони здоров'я в якості неприбуткових некомерційних підприємств  | 3    | 4,17  |

Таблиця 2. Готовність організаторів охорони здоров'я до автономізації закладів охорони здоров'я

| Показник   | абс. | %    |
|--|------|------|
| Знання умов перетворення закладу охорони здоров'я в неприбуткове некомерційне підприємство   | 5    | 5,15 |
| Знання особливостей функціонування закладів охорони здоров'я в якості неприбуткових некомерційних підприємств  | 5    | 5,15 |
| Має достатню теоретичну підготовку з питань управління фінансами в умовах роботи неприбуткового некомерційного підприємства  | 3    | 3,09 |
| Має достатні теоретичні знання та рівень практичної підготовки з питань організації господарської діяльності в умовах неприбуткового некомерційного підприємства     | 4    | 4,12 |
| Має достатні теоретичні знання та рівень практичної підготовки з питань організації кадрової політики в умовах неприбуткового некомерційного підприємства            | 2    | 2,06 |
| Має достатні теоретичні знання та рівень практичної підготовки з питань ефективного використання ліжкового фонду в умовах неприбуткового некомерційного підприємства | 8    | 8,25 |
| Має теоретичні знання з питань організації конкурентоспроможності підприємства   | 1    | 1,03 |
| Має достатні теоретичні знання з правої підготовки в організації закладів охорони здоров'я при різних організаційних формах  | 4    | 4,12 |
| Підтримка переведення закладів охорони здоров'я в неприбуткові некомерційні підприємства   | 5    | 5,15 |

Таблиця 3. Відношення населення до автономізації закладів охорони здоров'я

| Показник  | абс. | %    |
|---|------|------|
| Задоволеність отриманою медичною допомогою у сімейних лікарів   | 62   | 62,0 |
| Задоволеність отриманою медичною допомогою в закладах охорони здоров'я за місцем проживання                   | 37   | 37,0 |
| Отримання безоплатної медичної допомоги у сімейного лікаря, крім лікарських засобів                           | 73   | 73,0 |
| Отримання безоплатної медичної допомоги у закладах охорони здоров'я, крім лікарських засобів                  | 37   | 37,0 |
| Знання умов перетворення закладу охорони здоров'я в неприбуткове некомерційне підприємство                    | –    | –    |
| Знання особливостей функціонування закладів охорони здоров'я в якості неприбуткових некомерційних підприємств | –    | –    |
| Готовність офіційно оплачувати за медичні послуги   | 6    | 6,0  |
| Підтримка переведення закладів охорони здоров'я в неприбуткові некомерційні підприємства                      | 9    | 9,0  |

мерційні підприємства при 6,0 % готових офіційно оплачувати отримані медичні послуги.

**ВИСНОВКИ.** Встановлено низький рівень поінформованості та відношення організаторів охорони здоров'я, представників органів місцевого самоврядування, дорослих жителів країни до автономізації закладів охорони здоров'я, що може бути реальною перешкодою для проведення вказаних структурних змін.

**ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.** Вказане потребує, уже на етапі прийняття Закону України про автономізацію закладів охорони здоров'я, проведення комунікаційної програми з виділенням цільових груп впливу та охопленням нею осіб, що приймають рішення, на всіх рівнях управління, медичних працівників і безпосередньо організаторів охорони здоров'я та працівників економічних служб, населення.

#### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Методичні рекомендації щодо реорганізації бюджетних закладів охорони здоров'я в комунальні некомерційні неприбуткові підприємства (на прикладі Центру первинної медико-санітарної допомоги) / за ред. Г. О. Слабкого. – К., 2010. – 35 с.
2. Реорганізація бюджетних закладів охорони здоров'я в комунальні некомерційні неприбуткові підприємства / Г. О. Слабкий, М. В. Шевченко, Г. Я. Пархоменко [та ін.] // Реєстр галузевих нововведень. – 2011. – Вип. 34–35.
3. Слабкий Г. О. Методичні підходи до оптимізації мережі закладів охорони здоров'я / Г. О. Слабкий // Практика управління медичним закладом. – 2011. – № 11. – С. 10–14.
4. Тези круглого столу в рамках проекту ЄС «Сприяння реформі вторинної медичної допомоги в Україні». – Ужгород, 2010. – 147 с.
5. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідемічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України. 2013 рік : монографія / за ред. О. С. Мусія. – К., 2014. – 438 с.

Отримано 08.04.15